

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	17. mars 2010

SAK NR 013-2011

BRUKERUTVALGET I HELSE SØR-ØST RHF – OPPNEVNING OG MANDAT

Forslag til vedtak:

1. Styret vedtar fremlagte mandat for brukerutvalget i Helse Sør-Øst RHF.
2. Styret slutter seg til de fremlagte kriterier og prosedyrer for utvalgets oppnevning og arbeid.

Hamar, 9. mars 2011

Bente Mikkelsen
administrerende direktør

1. Administrerende direktørs anbefalinger / konklusjon

Brukerutvalgets gjeldende mandat ble vedtatt av styret for Helse Sør-Øst RHF 27. 09.07.

Etter at brukerutvalget har fungert i snart fire år har det vært ønskelig å foreta en evaluering og foreta nødvendige justeringer av mandatet.

Administrerende direktør mener mandatet danner et godt grunnlag for utvalgets arbeid for gode og likeverdige helsetjenester og til å arbeide videre med realisering av Helse Sør-Øst RHF sin ambisjon om å være et nasjonalt utstillingsvindu for brukervedvirkning.

Administrerende direktør mener at organisasjonene gjennom nominasjonsprosessen bør gis anledning til å fremme ett omforent forslag til administrerende direktør om sammensetning av brukerutvalget. Det må imidlertid skje på grunnlag av følgende kriterier som også styret tidligere har sluttet seg til:

- *Medlemmer i brukerutvalget skal selv ha erfaring som pasient- og/eller pårørende.*
- *Alle virksomhetsområder skal være representert. Det legges særlig vekt på at de nasjonalt prioriterte pasientgruppene innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling er tilstrekkelig representert i utvalget.*
- *Videre legges vekt på representasjon fra brukergrupper med bred erfaring innen kreftomsorgen, pårørendeperspektivet med særlig vekt på foreldre til syke barn samt at eldre og etniske minoriteter er representert.*
- *Alminnelige prinsipper for kjønnsmessig og geografisk representasjon ivaretas.*

2. Faktabeskrivelse

2.1 Hva saken gjelder

Styret for Helse Sør-Øst RHF har gjennom vedtak i sakene nr 010-2007, 025-2007, 038-2007, 086-2008, 038-2009, 068-2009 og 062-2010 lagt grunnlaget for brukerutvalgets arbeid.

Hensikten med denne saken er å fastslå brukerutvalgets mandat og klargjøre prosess og prinsipper for oppnevning av brukerutvalg, samt bekrefte kriteriene som gjelder ved oppnevning av brukerutvalg.

2.2 Handlingsalternativer og hovedpunkter

Brukerutvalgets mandat ble vedtatt av styret i sak 038-2007. Mandatet har vært uforandret gjennom snart to brukerutvalgsperioder. Med bakgrunn i dette har det vært naturlig for brukerutvalget å evaluere eget mandat og eventuelt foreslå endringer som kan gjøres gyldig fra oppnevning av nytt brukerutvalg med funksjonstid fra 1. oktober 2011.

I brukerrådets evaluering fremkommer brukerutvalgets mandat fortsatt som dekkende for den funksjon og rolle brukerutvalget skal ivareta. Det er imidlertid foreslått noen endringer av pedagogisk karakter for å skille mellom rolle, formål og oppgaver. Det er videre foreslått at brukerutvalgets oppgaver i forbindelse med brukerundersøkelser, samt deltagelser i fagråd og i risikoanalyser tydeliggjøres i mandatet

Med utgangspunkt i dette foreslår brukerutvalget at følgende mandat legges til grunn for brukerutvalgets videre arbeid:

Mandat for brukerutvalget

Brukerutvalgets rolle

Brukerutvalget skal være et rådgivende organ for styret og administrasjonen i saker som angår tilbudet til pasientene.

Brukerutvalgets formål er å

- Arbeide for gode og likeverdige helsetjenester uavhengig av alder, kjønn, bosted, etnisk opprinnelse, sosial status, sykdom/diagnose og funksjonshemming
- Arbeide for god samhandling på tvers av tjenester og forvaltningsnivå
- Bidra til god medvirkning fra pasienter, deres pårørende og deres organisasjoner på alle nivå i helsetjenesten.

Brukerutvalgets oppgaver er å:

- Bidra i mål og budsjettprosesser, planer, fagråd og utvalg, forbedrings- og omstillingsprosesser, risikoanalyser og i arbeidet med årlig melding
- Ta initiativ til å fremme og være premissleverandør i saker av betydning for pasienter og pårørende
- Avgi høringsuttalelser til planer og utredninger
- Uttale seg i styresaker som utvalget finner relevante
- Bidra til utvikling og evaluering av pasient- og brukerundersøkelser i foretaksgruppen
- Foreslå brukerrepresentanter til arbeidsgrupper, prosjekter, råd og utvalg som oppnevnes av helse Sør-Øst RHF
- Ved brukerutvalgets leder og nestleder eller andre utvalget bestemmer, delta i styrets møter med anledning til å uttale seg i saker som angår pasienttilbudet etter avtale med styrets leder
- Gjennomføre minst to årlige konferanser for å sikre dialog med brukerorganisasjonene og brukerutvalg i helseforetak samt brukerrepresentanter i råd og utvalg oppnevnt av helse Sør-Øst RHF.

Vedrørende kriterier og prosedyrer for utvalgets oppnevning og arbeid

Overordnede føringer

Det følger av lovgrunnlag, vedtekter og styringsdokument for regionale helseforetak at det er gode ordninger for brukermedvirkning på ulike nivå.

Helseforetaksloven og vedtekter for Helse Sør-Øst RHF hjemler brukernes rett til medvirkning i planlegging og gjennomføring av tjenestetilbudet:

I helseforetakslovens sies at det regionale helseforetaket skal sørge for at representanter for pasienter og pårørende blir hørt i forbindelse med utarbeidelse av plan for virksomheten i de kommende år.

Vedtektene omhandler medvirkning for pasienter og pårørende og fastslår styrets plikt til å påse at pasienters og pårørendes rettigheter og interesser blir ivaretatt, blant annet gjennom et fast samarbeid med deres organisasjoner. Styret skal også påse at samiske organisasjoner, nasjonale minoritetsorganisasjoner og innvandrersorganisasjoner i

helseregionen blir hørt. Videre skal styret også påse at erfaringer, behovsvurderinger, prioriteringer og synspunkter som innhentes fra pasienter og pårørende og deres organisasjoner, gis en sentral plass i arbeidet med planleggingen og i driften av virksomhetene. Det skal fremgå av oversendelsen av årlig melding at brukerutvalg er forelagt meldingen før denne sendes departementet.

Gjennom årlige oppdragsdokument fra Helse- og omsorgsdepartementet er de regionale helseforetakene pålagt å opprette brukerutvalg.

Helse Sør-Øst RHF ønsker å være et nasjonalt utstillingsvindu for brukervedvirkning. Brukerutvalget er en sentral aktør i arbeidet med å realisere dette.

Oppnevning / konstituering

Helse Sør-Øst RHF ønsker en bred representasjon i brukerutvalget som i samsvar med styresak 010-2007 og 025-2007 er sammensatt etter visse kriterier:

Medlemmer i brukerutvalget skal selv ha erfaring som pasient- og/eller pårørende.

- Alle virksomhetsområder skal være representert. Det legges særlig vekt på at de nasjonalt prioriterte pasientgruppene innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling er tilstrekkelig representert i utvalget. Videre legges vekt på representasjon fra brukergrupper med bred erfaring innen kreftomsorgen, pårørendeperspektivet med særlig vekt på foreldre til syke barn samt at eldre og etniske minoriteter er representert.
- Alminnelige prinsipper for kjønnsmessig og geografisk representasjon ivaretas.
- Kandidater til brukerutvalg foreslås fra brukerorganisasjonene FFO og SAFO, Kreftforeningen, organisasjoner med virksomhet innen psykisk helsevern og rusområdet, og Norges Pensjonistforbund. Utvalget har til sammen inntil 15 medlemmer som er personlig oppnevnt av styret i Helse Sør-Øst på bakgrunn av sine erfaringer, kompetanse, nettverk, verv og organisasjonstilknytning.

Brukerutvalget konstituerer seg selv. Leder og nestleder samt arbeidsutvalg på inntil fire personer velges for funksjonsperioden. Arbeidsutvalgets primære oppgave er å sette sakliste og forberede saker til brukerutvalget.

Styret for Helse Sør-Øst RHF stadfester valg av leder og vedtar mandat etter forslag fra brukerutvalget.

Brukerutvalgets funksjonstid er 2 år. Medlemmer til brukerutvalg kan reopnevnes dersom de foreslås på nytt fra egne organisasjoner.

Habilitet og konfidensialitet

- Medlemmer i Brukerutvalget for Helse Sør-Øst RHF skal ikke samtidig være involvert i virksomheter med forretningsmessige interesser i Helse Sør-Øst (dvs RHF og HF).
- Medlemmer i brukerutvalget skal ikke samtidig være medlem i brukerutvalg ved helseforetak eller private sykehus med driftsavtale.
- Medlemmer i brukerutvalget skal ikke være ansatt i helseforetak.
- Medlemmer i brukerutvalget bør ikke være valgt leder eller ansatt i bruker- eller pårørendeorganisasjoner.

- Ved eventuell dobbeltrepresentasjon eller habilitetsproblemer, er medlemmet selv ansvarlig for å fremlegge eventuell habilitetskonflikt for utvalget. Utvalgets leder skal være orientert om dette i forkant og kan for øvrig avgjøre eventuelle habilitetsproblemer ved bruk av skjønn.
- Utvalgets medlemmer eller andre som eventuelt deltar i utvalgets behandling har taushetsplikt om de forhold som etter forvaltningslovens bestemmelser er taushetsbelagte. Utvalgets leder eller den som innkaller til møter, kan for øvrig pålegge taushetsplikt i saker hvor det er hjemlet i lov eller bestemmelser hjemlet i lov.
- Brukerutvalgets medlemmer skal for øvrig følge alminnelige etiske regler i samfunnet.

Administrasjon, arbeidsform og kompetanse

- Møter ledes av brukerutvalgets leder, eller dennes stedfortreder.
- Helse Sør-Øst RHF sørger for sekretærfunksjon.
- Brukerutvalget skal innenfor budsjettrammen ha minst 8 møter i året, herav minst et med administrasjon og styre.
- Brukerutvalgets møter er åpne, utvalgets leder eller dennes stedfortreder kan beslutte at møtet skal lukkes.
- Administrasjonen, utvalgets leder og øvrige medlemmer kan foreslå saker til utvalget.
- Helse Sør-Øst RHF møter i brukerutvalget med administrerende direktør og/eller dennes representant fra foretaksledelsen.
- Brukerutvalget forelegges rullert oversikt over årsplaner for styret og årsplan for planleggings- og rapporteringsarbeidet i Helse Sør-Øst RHF som grunnlag for eget arbeid.
- Referat godkjennes av utvalgets leder før utsendelse og godkjennes endelig i brukerutvalget på derpå følgende møte i brukerutvalget.
- Møtereferat/protokoll legges ut på nettsiden så snart som mulig.
- Årsrapport fra Brukerutvalget skal innarbeides i årlig melding for Helse Sør-Øst RHF.
- Brukerutvalget uttaler seg i media gjennom leder eller etter avtale med leder.
- Alle brukerrepresentanter skal ha gjennomført eller gjennomføre kursopplegg utarbeidet for brukerrepresentanter. Helse Sør-Øst RHF sørger for opplæring om virksomheten, dets organisering, oppdragsdokumenter og planprosesser og dokument. Opplæringsprogram utarbeides av brukerutvalget og Helse Sør-Øst RHF i fellesskap gjennom modulbasert opplæringsprogram utviklet av SAFO, FFO og andre i helseregion Sør-Øst.

Økonomi

Brukerutvalgets budsjett vedtas av Helse Sør-Øst RHF i forbindelse med årlig budsjettbehandling.

Reisegodtgjørelse, godtgjørelse for medgått tid og tapt arbeidsfortjeneste dekkes etter statens satser, spesifisert i eget reglement.

3. Administrerende direktørs vurderinger

3.1 Risikovurderinger

Administrerende direktør ser det som avgjørende for god brukervedvirkning at brukerutvalget gjennom oppnevningprosessen har legitimitet i brukerorganisasjonene og befolkningen generelt og at utvalget har et godt mandat som grunnlag for sitt arbeid.

Administrerende direktør vurderer at de foreslåtte endringer mht. hvem som kan foreslås til brukerutvalget ut fra en totalvurdering av habilitet og legitimitet er riktig. Det bemerkes at brukerutvalget har foreslått at medlemmer i brukerutvalget ikke bør være valgt leder eller ansatt i bruker- eller pårørendeorganisasjoner.

Det vurderes videre at et brukerutvalg sammensatt på grunnlag av organisasjonenes samlede forslag vil gi brukerutvalget god legitimitet blant organisasjonene og i befolkningen. Administrerende direktør vil i invitasjonen til de som skal foreslå kandidater til brukerutvalget å legge vekt på å formidle forventning om åpenhet i organisasjonenes nominasjonsprosess. Administrerende direktør finner det allikevel riktig å presisere at det er administrerende direktør som fremmer forslag til styret. Dersom administrerende direktør vurderer at ikke alle kriterier for sammensetning av utvalg er oppfylt, eller har andre vektige grunner til å fremme annet forslag, vil administrerende direktør kunne gi en alternativ anbefaling. Dette vil i så fall skje etter forutgående dialog med organisasjonene.

Administrerende direktør er særlig opptatt av at etniske minoriteter er representert. Helse Sør-Øst RHF har her et særlig ansvar på grunnlag av den store populasjon av innvandrere i helseregionen og også på grunn av vårt omstillingsprogram og krav til likeverdighet. Organisasjonene som er bedt om å oppnevne kandidater er kjent med utfordringen som ligger i å fremme forslag på kandidater med multi-etnisk bakgrunn. Om nødvendig vil administrerende direktør kunne henvende seg til relevante innvandringsorganisasjoner for å få kandidater.

Derfor tilrås at ordningen med at styret oppnevner brukerutvalget og at utvalgets leder er valgt i brukerutvalget og stadfestet i styret, fortsetter. Dette ansees å gi utvalget og dets leder ytterligere legitimitet til sitt arbeid. Av hensyn til fleksibilitet og raskt kunne oppnevne nye medlemmer ved fratredelse i perioden, ønsker administrerende direktør å videreføre styrets vedtak i 062-2010 om at administrerende direktør har fullmakt til å oppnevne nye medlemmer i perioden.

Selve mandatet er i all hovedsak som tidligere. Det fremstår etter administrerende direktør sin vurdering nå mer pedagogisk utformet i det man har skilt mellom rolle, formål og oppgaver. Brukerutvalget har i sitt forslag tydeliggjort at utvalget ønsker å bidra til utvikling og evaluering av pasient- og brukerundersøkelser i foretaksgruppen. Deltagelser i fagråd og i risikoanalyser er tydeliggjort.

Administrerende direktør ser meget positivt på at brukerutvalget ønsker å engasjere seg i dette viktige arbeidet og tilrås endringen som også er i samsvar med de 13 prinsipper for brukervedvirkning i Helse Sør-Øst.

Administrerende direktør mener forslaget til mandat gir et godt grunnlag for utvalgets arbeid og prioriteringer.

3.2 Dialog/forankring av saken

Brukerutvalgets forslag til mandat m.v. er fremkommet etter en grundig prosess i brukerutvalget.

3.3 Konklusjon

Administrerende direktør mener brukerutvalget med dette mandatet har et godt grunnlag for sitt arbeid og tilrår at styret vedtar mandatet slik det foreslås fra brukerutvalget.